

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Ս. ԱԹՈՌՆ ԵՒ ԻՐ ԸՆՏՐԵԱԼ ԳԱՀԱԿԱԼԸ

Անցեալ տարուան ապրիլի 27-ին էր որ անմահն Դուրեան Պատրիարքի լուսաւոր ջանին շիջումովը թափուր մնացած էր Առաքելական Սուրբ Աթոռը։ Շատ երկար տեւեց Աթոռին պարապութիւնը. սպասուածէն աւելի. այնքան՝ որ էր սկսէր այլեւս մտահոգութիւն պատճառել։ Վերջապէս հասաւ սակայն ընտրութեան փոփոխուած կանոններուն զործադրութեան արտօնագիրը՝ Բրիտանական բարեխնամ կառավարութենէն, և վերջ զանելու վրայ է Ս. Աթոռին մէջ տիրող կայուն և սպասողական կացութիւնը։

Նախորդ Պատրիարքի մահէն մինչև նորին ընտրութիւնը երկարող աւելի քան միամեայ շրջանը, որքան ալ չի ներկայեր մեզի ուէ ակնբախ քաջ մը դէպի յառաջ, կրօնական և այլ մարդերու մէջ, այսուհանդերձ խաղաղ աշխատանքի շրջան մ'եղաւ շնորհիւ Պատրիարքարանի Տնօրէն Ժողովին, և մանաւանդ անոր զուլըր զանուող Ս. Աթոռոյս Պատր. Տեղապահ Տ. Մեսրոպ Սրբ. Եպիսկոպոսի, արդիւնաւոր հանդիսանալով՝ որքան որ կարելի էր «նախկին»ը, տեսլարգը (uswusn-fnos) միայն՝ իր ամէն հանգամանքներով՝ չափանիշ ընտրելով յառաջ տարուած զործունէութեան մը ընթացքին։

Տ. Մեսրոպ Սրբազանի Տեղապահութեան շրջանը նշանակելի հանդիսացաւ՝ Հանգուցեալ Պատրիարքի օրով պատրաստուած կամ սկսած կարգ մը զործերու յառաջ տարուելով կամ ի զուլիս հանուելովը։ Ասոնց մէջ ամէնէն կարեւորները եղան՝ Կիւլպէնկեան սաներու կուսակրօն քահանայ ձեռնադրութիւնը, ութը սարկաւազներու ձեռնադրութիւնը, Գ. Կիւլպէնկեան Մատենադարանի կառուցումը, Դուրեանաշէնի շինութեան ձեռնարկութիւնը, Մեծ Արտի կալուածներէն Օթէլ ֆաստի նորոգութիւնը, և այլն։

Սակայն ամէնէն կարեւոր զործը, որ կատարուեցաւ Գեր. Տ. Մեսրոպ Սրբազանի Տեղապահութեան ներքեւ, երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան վերաբերեալ Սահմանադրութեան և Միաբանական Կանոնի յօդուածներուն փոփոխութեան զործն էր, որ այնքան իմաստութեամբ և լաւազոյն կերպով յառաջ տարուեցաւ և վերջնական ձևի մը բերուեցաւ։ Այս զործին մանրամասն ներկայացումը՝ Սիոնի-ի էջերէն՝ յառաջիկային թողլով՝ կը փութանք մեր ընթերցողներուն և Հայց. եկեղեցւոյ հարազատ գաւազներուն ներկայացնել անոր արդիւնքը Սիոնի-ի այս թիւով։

Ամսոյս 16-ին, նախորդ օրը պատրաստուած հինգանուն ցանկին վրայէն, ընտրուեցաւ Ս. Աթոռոյս Պատրիարք Գեր. Տ. Թորգոմ Արքեպս. Գուշակեան, որ մինչև ընտրութիւն եզիպտոսի 17 տարուան Առաջնորդն էր, և որ ցարդ կը

մնայ Գահիրէ, սպասելով որ ժամանէ Կայսերական հաստատութեան հրովարտակը, վասնզի անոր ժամանումէն ետքը, Ս. Յակոբեանց Տաճարին մէջ, Աւագ Սեղանի առջև իր կատարելիք ուխտովն է որ իրապէս և իրաւապէս Ս. Աթոռին զահակալ կը դառնայ Լնտրեալը :

Այս տողերը նախորդող կենսադրական զիծերը, Ն. Ամենապատուութիւնը մօտէն անձնապէս չճանչցողներուն համար իսկ ինքնին բաւական են պերճաբան վկայութիւն մը տալու ընտրեալին անձին, զործին ու նկարագրին շուրջ :

Որեւէ գնահատանքի, յարգանքի և հիացումի տուրք՝ մեր կողմէն՝ անոր ուղղեալ՝ զայն ծնող և անով իր փառքը զարգարող մեր Սուրբ Եկեղեցիին սէրէն զրդուած է, վասնզի նորընտիրը «մեզմէ» միայն չէ, այլ ամբողջ Հյօ. Ուղ. Եկեղեցիէն :

Տ. Թորգոմ Արքեպիսկոպոսով արդի հայ եկեղեցականութեան ամէնէն իմաստուն, ամէնէն հմուտ, ամէնէն աստուածապաշտ դէմքերէն մէկն է որ կը բազմի Ս. Յակոբեանց առաքելահաստատ այս աթոռին վրայ : Դէմք մը՝ որ իր զործունէութեանց ընթացքին Տիրոջ ծառայութիւնը լայնագոյն սահմանի մը մէջ, հաւատարիմ կերպով մը, և անընկճելի յարատուութեամբ ու կարողութեամբ մը յառաջ տարած է ազդին մէջ, այնպէս՝ ինչպէս ժամանակներուն և հանգամանքներուն համար ամէնէն աւելի օգտակար եղանակն էր :

Իրօնական տեսակէտով՝ բարեպաշտ, կրթական տեսակէտով՝ զարգացեալ և վարչական տեսակէտով՝ կարգ կանոնի նախանձախնդիր անձի մը պէտք ունէր Ս. Աթոռը, և զտաւ զայն՝ ողջամիտ ու երջանիկ ընտրութեամբ մը՝ յանձին Տ. Թորգոմ Արքեպիսկոպոսի :

Շատ խօսուած է այն դերին վրայ՝ զոր այս Աթոռը, իր Միաբանութեամբ, կոչուած է կատարելու Հյօ. Եկեղեցիին բարեկարգութեան (այս բառը՝ իր բուն իմաստով և ո՛չ թէ ԺԶ. դարու եւրոպական ծուռ իմաստով) զործին մէջ : Հայ հաւատացեալը կրնայ ապահով ըլլալ՝ որ նոր Գահակալը, իր շուրջի Միաբանութեամբ, և նոյնինքն հայ հաւատացեալին վստահութեամբ իր առաջնորդներուն վրայ՝ կարելին ընելէ պիտի չդադրի այդ ուղղութեամբ հետզհետէ : Ինչ որ կարեւորն է՝ հոգեւորական իշխանութեան և Հյօ. Եկեղեցւոյ զաւակներուն միջև փոխադարձ վստահութիւնը և սէրն է : Վստահութիւն և սէր՝ հրաշքներ կը զործեն : Ընդհակառակը ամբողջավարական կերպերով յառաջ եկած անվստահութիւն և հետուութիւն՝ կործանարար արդիւնքներ միայն յառաջ կը բերեն ամէն կերպով :

Հայ քրիստոնեայ ժողովուրդը, Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան հետ՝ կը հրճուի այժմ արժանաւոր այս զահակալին ընտրութեան համար :

Այս հանդէսը, թարգման հանգիսանալով այդ ինդութեան՝ զերագոյն խանդավառութեամբ կ'ողջունէ և կը շնորհաւորէ Առաքելական Ս. Աթոռին յառաջիկայ Գահակալը, մաղթելով Անոր կարողութիւն և յաջողութիւն՝ իր բոլոր յառաջիկայ աստուածահաճոյ զործերուն մէջ, Առք. Ս. Աթոռին վրայ, Աստուծոյ և հայ քրիստոնեայ ժողովուրդին համար :

Տ. Վ.